

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ

ΤΟΥ ΜΑΝΟΛΗ Γ. ΔΡΕΤΤΑΚΗ

Ε' Αντιπροέδρου της Βουλής

Βουλευτή Α' Αθήνας

του Συνασπισμού

Αθήνα 11 Νοεμβρίου 1992

Για το δημογραφικό πρόβλημα, εκτός από ένα μεγάλο αριθμό ερωτήσεων που έχω υποβάλει, έχω αναπτύξει δύο μεγάλες Επερωτήσεις στη Βουλή στις 12.2.79 και στις 14.2.86.

Αναπτύσσοντας την πρώτη Επερώτηση το 1979 είχα αναφέρει και τα εξής :

"Κανείς στην Αίθουσα αυτή δεν μπορεί να αμφισβητήσει ότι τόσο η εθνική μας ανεξαρτησία όσο και η εδαφική μας ακεραιότητα εξαρτώνται από την ύπαρξη ενός ανανεούμενου και αυξανόμενου πληθυσμού. Δεν είναι, επομένως, υπερβολή να λεχθεί ότι πέρα από τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις του, το δημογραφικό πρόβλημα είναι θέμα κυριολεκτικά εθνικής επιβίωσης"

Και πράγματι το δημογραφικό πρόβλημα, όπως και τα προβλήματα της Παιδείας και της Άμυνας, είναι, πρωταρχικά, εθνικό πρόβλημα.

Αρχίζοντας, εξάλλου, την ανάπτυξη της Επερώτησης το 1986 ανάφερα τα λόγια του μεγάλου Γάλλου δημογράφου Alfred Sauvy που είχε πει :

"Τα προβλήματα του πληθυσμού είναι τόσο θεμελιώδη που εκδικούνται τρομερά εκείνους που τα αγνοούν"

Δυστυχώς όλες οι ελληνικές Κυβερνήσεις αγνόησαν το δημογραφικό πρόβλημα της χώρας το οποίο και παίρνει την εκδίκησή του τώρα κατά πολύ "άγριο" τρόπο. Πράγματι το 1986 η κατάσταση ήταν πολύ χειρότερη απ'ό,τι το 1979. Και σήμερα η κατάσταση είναι πολύ χειρότερη απ'ό,τι το 1986.

Αν δούμε την ιστορία των τελευταίων 17 χρόνων θα παρατηρήσουμε ότι καμιά Κυβέρνηση δεν εφάρμοσε καμιά πληθυσμιακή πολιτική. Όλα τα μέτρα που πήραν οι Κυβερνήσεις αυτές (λλά και οι προηγούμενες) ήταν περιστασιακά και διακρίνονταν από έλλειψη συντονισμού. και η σημερινή Κυβέρνηση, η οποία πέρυσι ψήφισε το άρθρο 63 του Ν.1892/90 με το οποίο θεσμοθετήθηκε το θετικό μέτρο της καταβολής επιδόματος για το τρίτο παιδί και επιδόματος καθώς και ισόβιας σύνταξης στην πολύτεκνη μητέρα είναι εκείνη που με επιστολή του Πρωθυπουργού ζήτησε πριν από ένα χρόνο τη σύσταση διακομματικής επιτροπής για το δημογραφικό, ομολογώντας μ' αυτόν τον τρόπο ότι τα μέτρα που πήρε κάθε άλλο παρά πλήρη και επαρκή είναι.

Αν συνεχισθεί η κατάσταση αυτή είναι βέβαιο ότι από ένα σημείο και μετά - είτε από τις αρχές του επόμενου αιώνα - δηλαδή σε 10-20 χρόνια, είτε νωρίτερα - ο πληθυσμός της χώρας (μη συνυπολογίζοντας τον αστάθμητο παράγοντα των μεταναστευτικών ρευμάτων) θα αρχίσει να μειώνεται. Και τότε η εκδίκηση που θα πάρει το δημογραφικό πρόβλημα θα είναι ακόμα σκληρότερη.

Φυσικά το δημογραφικό πρόβλημα, όπως θα δούμε στη συνέχεια, συνδέεται και επηρεάζει και επηρεάζεται από όλα τα άλλα προβλήματα του Τόπου : κοινωνικά, οικονομικά, οικολογικά και πολιτιστικά. Έχει, όμως, επηρεαστεί και από την πρόσφατη ιστορία του Τόπου. Μια ιστορία που έχει δημιουργήσει "ουλές" στην πυραμίδα του πληθυσμού.



Οι παράγοντες - εκτός από τους πολέμους και τις θεομηνίες - που επηρεάζουν την εξέλιξη του πληθυσμού μιας χώρας είναι :

- ΟΙ ΓΑΜΟΙ
- ΟΙ ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ
- ΟΙ ΘΑΝΑΤΟΙ
- Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ
- Η ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΗΣΗ
- Ο ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΣ
- Η ΕΠΑΝΑΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ
- Η ΕΛΕΥΣΗ ΞΕΝΩΝ (ΕΡΓΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ)

Όλοι αυτοί οι παράγοντες έπαιξαν το ρόλο τους στην εξέλιξη του πληθυσμού της χώρας μας τα τελευταία 50 χρόνια στα οποία και θα περιοριστούμε. Για το σκοπό αυτό παίρνουμε τις γεννήσεις, τους θανάτους και τη διαφορά ανάμεσα τους (που είναι η φυσική αύξηση του πληθυσμού) ανά 10ετία και τη συγκρίνουμε με την αύξηση του πληθυσμού που προκύπτει από τις διαδοχικές απογραφές. Η εικόνα που προκύπτει δίνεται στον Πίνακα 1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΔΕΚΑΕΤΙΑ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ	ΑΥΞΗΣΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	ΔΙΑΦΟΡΑ
1941-50	-	-	-	287.941	-
1951-60	1.536.134	574.539	961.595	755.752	-205.843
1961-70	1.532.475	693.050	839.425	380.088	-459.337
1971-80	1.438.877	801.509	637.368	971.776	334.408
1981-90	1.181.431	910.879	270.552	516.047	245.495

Σε ό,τι αφορά την τελευταία στήλη του Πίνακα 1 (με τίτλο "Διαφορά") έχουμε να κάνουμε τις ακόλουθες παρατηρήσεις :

- Στη δεκαετία 1941- 50 είχαμε τεράστιες απώλειες πληθυσμού εξαιτίας του πολέμου, της κατοχής και του εμφυλίου πολέμου. Ο ακριβής αριθμός τους δεν είναι δυνατόν να υπολογιστεί, αλλά πρέπει να ήταν της τάξης των πολλών εκατοντάδων χιλιάδων.
- Στη δεκαετία 1951- 60 είχαμε σημαντικές "απώλειες" πληθυσμού που οφείλονται στη μετανάστευση τόσο σε υπερπόντιες (ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία) όσο και σε Ευρωπαϊκές χώρες (Βέλγιο, Δυτική Γερμανία κλπ)
- Στη δεκαετία 1961- 70 είχαμε ακόμα μεγαλύτερες (υπερδιπλάσιες της προηγούμενης δεκαετίας) "απώλειες" που οφείλονται κατά κύριο λόγο στη μετανάστευση (στην αρχή μεμονωμένων εργατών και εργατριών και στη συνέχεια και των οικογενειών τους) στη Δυτική Γερμανία.
- Στη δεκαετία 1971- 80 είχαμε "κέρδη" στον πληθυσμό που οφείλονται κατά κύριο λόγο στην παλιννόστηση από τη Δυτική Γερμανία. Τέλος
- Στη δεκαετία 1981- 90 είχαμε και πάλι "κέρδη" στον πληθυσμό που οφείλονται στο γεγονός ότι τις μεγαλύτερες απώλειες από μείωση των γεννήσεων υπεραντισταθμίσε η παλιννόστηση, ο επαναπατρισμός πολιτικών προσφύγων και Ποντίων και η έλευση ξένων (εργατών και άλλων). Στη δεκαετία που άρχισε το 1991 προστέθηκε και η μαζική έλευση Βορειοηπειρωτών και Αλβανών.



Στη συνέχεια εξετάζουμε τους επιμέρους παράγοντες που επηρέασαν τη μεταβολή του πληθυσμού στην Ελλάδα και προτείνουμε ορισμένα μέτρα για μια θετική εξέλιξή τους. Στο τέλος κάνουμε και ορισμένες προτάσεις γενικότερης σημασίας για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος της χώρας.

1. ΓΑΜΟΙ

Το 98% των παιδιών στην Ελλάδα γεννιούνται από έγγαμα ζευγάρια. Κατά συνέπεια οι τάσεις που παρατηρούνται στη γαμηλιότητα έχουν μεγάλη σημασία.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια σημαντική μείωση των γάμων. Πιο συγκεκριμένα από 66.000 περίπου κατά μέσο όρο το χρόνο την 5ετία 1981-85, έπεσαν σε 59.500 περίπου κατά μέσο όρο το χρόνο την 5ετία 1986-90.

Στο διάστημα της δεκαετίας 1981-1990 σημειώθηκε μια μεγάλη αύξηση στον αριθμό των διαζυγίων.

Και οι δύο αυτοί παράγοντες επηρεάζουν σημαντικά (ο πρώτος θετικά και ο δεύτερος αρνητικά) τις γεννήσεις. Η ενίσχυση, επομένως, της οικογένειας στην αντιμετώπιση των πολλών προβλημάτων που αντιμετωπίζει στη σημερινή εποχή αποτελεί ένα βασικό παράγοντα που θα βοηθήσει στην ανάκαμψη των γεννήσεων (βλέπε, σχετικά, στη συνέχεια).

2. ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Η σημαντικότερη "εξέλιξη" που σημειώθηκε στο δημογραφικό πρόβλημα της χώρας τα τελευταία χρόνια ήταν η μείωση των γεννήσεων. Παρ' όλο ότι μείωση των γεννήσεων είχε σημειωθεί και στη δεκαετία 1971-80 (σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας αυτής οι γεννήσεις μειώθηκαν κατά 94.000 σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία), η δραματική μείωσή τους σημειώθηκε την περίοδο 1981-90. Σε όλη τη διάρκεια της δεκαετίας αυτής είχαμε μείωση των γεννήσεων κατά 257.000 σε σύγκριση με την προηγούμενη δεκαετία.

Με βάση τα στοιχεία της ΕΣΥΕ, η εξέλιξη των γεννήσεων, των θανάτων και της φυσικής αύξησης του πληθυσμού την περίοδο 1980-1990 δίνεται στον Πίνακα 2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ
1980	148.134	87.282	60.852
1981	140.953	86.261	54.692
1982	137.275	86.345	50.930
1983	132.608	90.586	42.022
1984	125.724	88.397	37.327
1985	116.481	92.886	23.595
1986	112.810	91.783	21.027
1987	106.392	95.656	10.736
1988	107.668	93.031	14.637
1989	101.657	92.720	8.937
1990	102.229	94.152	8.077

Από τον Πίνακα 2 φαίνεται ότι :

- Οι γεννήσεις μειώθηκαν από 148.134 το 1980 σε 102.229 το 1990 (μείωση 31,0%)
- Οι θάνατοι αυξήθηκαν από 87.282 σε 94.152 (αύξηση 7,9%), και
- Η φυσική αύξηση του πληθυσμού μειώθηκε από 60.852 σε 8.077 (μείωση 86,7%)



Ειδικά για το έτος 1987 θα πρέπει να σημειωθεί ότι είχαμε :

- Μείωση των γεννήσεων και εξαιτίας των εκτρώσεων που έγιναν λόγω του ατυχήματος του ΤΣΕΡΝΟΜΠΙΛ το 1986, και
- Μεγάλη αύξηση των θανάτων εξαιτίας του καύσωνα

Είναι ενδιαφέρον να δούμε τις γεννήσεις και τους θανάτους στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας και στην Υπόλοιπη Χώρα (Πίνακες 3 και 4).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑΣ

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ
1980	50.868	24.076	26.792
1981	46.669	23.901	22.768
1982	45.199	23.821	21.378
1983	43.429	24.418	19.011
1984	39.997	24.428	15.569
1985	37.027	26.085	10.942
1986	35.498	25.485	10.013
1987	32.691	28.148	4.543
1988	33.051	25.943	7.108
1989	31.472	25.959	5.513
1990	31.807	27.012	4.795

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΥΠΟΛΟΙΠΗ ΧΩΡΑ

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ
1980	97.266	63.206	34.060
1981	94.284	62.360	31.924
1982	92.076	62.524	29.552
1983	89.179	66.168	23.011
1984	85.727	63.969	21.758
1985	79.454	66.801	12.653
1986	77.312	66.298	11.014
1987	73.701	67.508	6.193
1988	74.304	65.982	8.322
1989	70.047	66.325	3.722
1990	70.301	66.674	3.627

Από τους Πίνακες 3 και 4 παρατηρούμε ότι ανάμεσα στο 1980 και στο 1990 στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας σε σχέση με την Υπόλοιπη Χώρα :

- Η μείωση των γεννήσεων ήταν μεγαλύτερη (- 37,5% έναντι - 27,7%)
 - Και η αύξηση των θανάτων ήταν μεγαλύτερη (12,2% έναντι 5,5%)
- Αλλά, λόγω, από τη μια μεριά των διαφορετικών ρυθμών μείωσης των γεννήσεων και αύξησης των θανάτων και από την άλλη του διαφορετικού αριθμού των γεννήσεων και των θανάτων στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας και στην Υπόλοιπη Χώρα :
- Η μείωση της φυσικής αύξησης του πληθυσμού ήταν μικρότερη (-82,1% έναντι -89,3%). Θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι σε απόλυτους αριθμούς η φυσική αύξηση του πληθυσμού στην Υπόλοιπη Χώρα μέχρι και το 1988 (αν και φθίνουσα) ήταν μεγαλύτερη από εκείνη στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας (που, επίσης, ήταν φθίνουσα). Τα δύο τελευταία χρόνια, όμως, η σχέση αυτή ανατράπηκε εξαιτίας των μεγάλων διαστάσεων που πήρε η μείωση της φυσικής αύξησης του πληθυσμού στην Υπόλοιπη Χώρα.



Για το σύνολο της χώρας η γονιμότητα έχει πέσει κάτω από το 1,5 παιδιά ανά γυναίκα αναπαραγωγικής ηλικίας, δηλαδή πολύ πιο κάτω από το 2,1 που είναι το όριο αναπαραγωγής των γενεών. Σε ό,τι αφορά τη μελλοντική εξέλιξη της γονιμότητας υπάρχουν διαφορετικές απόψεις ανάμεσα στους δημογράφους. Καμιά από τις απόψεις αυτές, όμως, δεν υποστηρίζει ότι η γονιμότητα θα επανέλθει στο όριο της αναπαραγωγής.

Αν, επομένως, δεν ανατραπεί αυτή η κατάσταση, δηλαδή αν ο δείκτης γονιμότητας δεν επανέλθει τουλάχιστον στο 2,1, το αποτέλεσμα θα είναι ο πληθυσμός της χώρας - αν εξαιρέσουμε τις επιδράσεις των μεταναστευτικών ρευμάτων - να αρχίσει να μειώνεται στο όχι μακρινό μέλλον.

Εκτός από τη μείωση των γάμων και την αύξηση των διαζυγίων (που αναφέρθηκαν πιο πάνω) λέγεται ότι ο μικρός αριθμός γεννήσεων στην Ελλάδα (λίγες οικογένειες δεν αποκτούν παιδιά, ορισμένες δεν αποκτούν δεύτερο, και πολύ λίγες αποκτούν τρίτο και ακόμα λιγότερες τέταρτο, πέμπτο κλπ) οφείλεται στη μίμηση ξένων προτύπων.

Μείωση, όμως της γεννητικότητας, όπως δείχνει ο Πίνακας 5 (τα στοιχεία είναι από την UROSTAT), δεν παρατηρείται παντού (π.χ. στη ΓΕΡΜΑΝΙΑ, ΟΛΛΑΝΔΙΑ και ΒΡΕΤΑΝΙΑ έχουμε αύξηση ενώ στη ΓΑΛΛΙΑ και στο ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ σταθερότητα ανάμεσα στο 1978 και στο 1987).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΧΩΡΕΣ	Γεννήσεις ανά 1.000 κατ		87/78
	1978	1987	
Γερμανία	9.4	10.5	111,7
Γαλλία	13.8	13.8	100,0
Ιταλία	12.6	9.6	76,2
Ολλανδία	12.6	12.7	100,8
Βέλγιο	12.5	11.9	95,2
Λουξεμβούργο	11.4	11.4	100,0
Βρετανία	12.3	13.6	110,6
Δανία	12.2	11.0	90,1
Πορτογαλία	17.1	12.0	70,2
Ελλάδα	15.9	10.7	67,3
Ιρλανδία	21.1	16.5	78,2
Ισπανία	17.2	10.9	63,4

Από τον Πίνακα 5 φαίνεται ότι, από τις χώρες στις οποίες υπάρχει μείωση της γεννητικότητας, η ΕΛΛΑΔΑ έχει τη μεγαλύτερη μετά την ΙΣΠΑΝΙΑ.

Η μείωση των γεννήσεων οφείλεται, φυσικά, εκτός από τους λόγους που θα αναφερθούν στη συνέχεια, και σε καθαρά δημογραφικούς λόγους (το ποσοστό που οι γυναίκες 15-49 ετών αντιπροσωπεύουν στο σύνολο των γυναικών, ο μέσος όρος ηλικίας των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας κλπ).

Ένας από τους λόγους της μείωσης των γεννήσεων είναι η αστικοποίηση (στην Περιφέρεια Πρωτεύουσας, όπως είδαμε πιο πάνω, η μείωση των γεννήσεων είναι μεγαλύτερη απ'ό,τι στην Υπόλοιπη Χώρα). Εξαιτίας της αστικοποίησης η ευρύτερη Περιοχή Πρωτεύουσας (στην οποία περιλαμβάνονται και οι Νομοί Αττικής (υπολ), Βοιωτίας και Κορινθίας) αύξησε τον πληθυσμό της την περίοδο 1961-1991 κατά 67% και η ευρύτερη περιοχή της Συμπρωτεύουσας (στην οποία περιλαμβάνονται οι Νομοί Θεσσαλονίκης, Χαλκιδικής και Πιερίας) κατά 63% στο διάστημα της τριακονταετίας 1961-1991 ενώ η αύξηση του πληθυσμού της χώρας στο ίδιο



διάστημα ήταν 22,3% (στις ευρύτερες περιοχές της Πρωτεύουσας και Συμπρωτεύουσας μένει ο μισός σχεδόν πληθυσμός της χώρας).

Βασικός στόχος μιας σύγχρονης πληθυσμιακής πολιτικής είναι να δοθεί η δυνατότητα σε όλα τα ζευγάρια να αποκτήσουν τον αριθμό των παιδιών που επιθυμούν. Έρευνες, όμως, έχουν δείξει (βλέπε, σχετικά, τη μεγάλη έρευνα του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών - Ε.Κ.Κ.Ε.) ότι τα ζευγάρια θέλουν να αποκτήσουν περισσότερα παιδιά απ' όσα έχουν. Οι λόγοι τους οποίους οφείλεται αδυναμία των ζευγαριών να αποκτήσουν τον αριθμό των παιδιών που θέλουν είναι, βασικά, κοινωνικοοικονομικοί. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι :

- Η ΑΝΕΡΓΙΑ (ιδιαίτερα των νέων και των γυναικών που συνεπάγεται έλλειψη εισοδήματος)
- ΤΟ ΑΝΕΠΑΡΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ
- Η ΣΤΕΓΗ
- Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ (Βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί)
- ΤΟ ΑΥΞΗΝΟΜΕΝΟ ΚΟΣΤΟΣ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ, ΦΥΛΑΞΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
- ΟΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ
- Η ΔΥΣΚΟΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ, και γενικότερα
- Η ΣΤΑΣΙΜΟΤΗΤΑ Ή Η ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (ΔΗΛΑΔΗ ΟΙ ΠΟΛΥ ΧΑΜΗΛΟΙ ΡΥΘΜΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, ιδιαίτερα τα τελευταία 12 χρόνια)

Η έρευνα του Ε.Κ.Κ.Ε. δείχνει ότι όσο περισσότερο εργάζονται οι γυναίκες τόσο μικρότερη είναι η γονιμότητα τους (φόβοι απώλειας δεύτερου εισοδήματος, έλλειψη φροντίδας για το παιδί, έλλειψη βρεφονηπιακών σταθμών, εναλλασσόμενα ωράρια σχολείων).

Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της μείωσης των γεννήσεων και να αυξηθεί ο δείκτης γονιμότητας και να φτάσει τουλάχιστον το 2,1 είναι ανάγκη να ληφθούν Μακρο-Μεσο & Βραχυπρόθεσμα μέτρα. Ο στόχος πάντοτε θα πρέπει να είναι να έρθει η Πολιτεία αρωγός στα ζευγάρια και να τα βοηθήσει να αποκτήσουν τον αριθμό των παιδιών που θέλουν.

Ανάμεσα στα μέτρα που απαιτούνται να ληφθούν για να βοηθηθούν τα ζευγάρια να αποκτήσουν τον αριθμό των παιδιών που επιθυμούν είναι :

- Η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για την αντιμετώπιση της ανεργίας (ιδιαίτερα των νέων) με την κατάλληλη χωροταξική κατανομή τους ώστε να ενισχυθεί η αποσυμφόρηση των περιοχών της Πρωτεύουσας και Συμπρωτεύουσας (με την παροχή και επιδομάτων για τα έξοδα μόνιμης εγκατάστασης στην επαρχία).
- Η καθιέρωση αφορολόγητου εισοδήματος 3.000.000 για τις οικογένειες που έχουν δύο παιδιά, 3.600.000 για τις οικογένειες που έχουν τρία παιδιά, 4.200.000 για τις οικογένειες που έχουν τέσσερα παιδιά κ.ο.κ.)
- Η αύξηση του επιδόματος στη μητέρα που αποκτά τρίτο παιδί (άμεσος διπλασιασμός του με κατάργηση της φορολογίας του και, στη συνέχεια, τιμαριθμική αναπροσαρμογή του κάθε χρόνο μέχρις ότου το παιδί συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του).
- Επιπλέον αφορολόγητο επίδομα 600.000 το χρόνο για κάθε ανήλικο παιδί πέραν του τρίτου (και μέχρις ότου συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του) για τις οικογένειες που το εισόδημά τους είναι κάτω από 4.200.000 (οικογένειες με τέσσερα παιδιά), 4.800.000 (οικογένειες με πέντε παιδιά) κ.ο.κ.



- Η υλοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων για τη στέγαση των οικογενειών που αποκτούν δεύτερο παιδί (π.χ. με τη χορήγηση χαμηλότοκων στεγαστικών δανείων στις περιπτώσεις που το καθαρό εισόδημά τους είναι κάτω από 3.000.000 το χρόνο), των οικογενειών που αποκτούν τρίτο παιδί (με τη χορήγηση άτοκων στεγαστικών δανείων στις περιπτώσεις που το καθαρό εισόδημά τους είναι κάτω των 3.600.000 το χρόνο) και των πολύτεκνων οικογενειών (π.χ. με τη χορήγηση δωρεάν κατοικίας στις πολύτεκνες οικογένειες στις περιπτώσεις που το καθαρό εισόδημά τους είναι κάτω των 4.200.000 το χρόνο, αρχίζοντας από τις υπερπολύτεκνες, δηλαδή εκείνες που έχουν από 6 ανήλικα παιδιά και πάνω).
- Η στήριξη της μητέρας και της οικογένειας (βρεφονηπιακοί και παιδικοί σταθμοί, χορήγηση μερικά αμειβόμενης άδειας στη μητέρα για ένα διάστημα 2-3 ετών για το κάθε παιδί και συνυπολογισμό των χρόνων της άδειας αυτής στα συντάξιμά της χρόνια, συντονισμός ωραρίων βρεφονηπιακών σταθμών, παιδικών σταθμών και σχολείων με το ωράριο εργασίας των μητέρων κλπ.

3. ΘΑΝΑΤΟΙ

Λόγω της γήρανσης του πληθυσμού οι θάνατοι αυξάνουν περίπου κατά 100.000 στη διάρκεια μιας δεκαετίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ) οι κύριες αιτίες θανάτου (γύρω στο 80% του συνόλου) είναι :

- ΚΑΡΚΙΝΟΣ
- ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΑ
- ΚΑΡΔΙΟΠΑΘΕΙΕΣ & ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΟΝΙΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
- ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
- ΤΡΟΧΑΙΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ (Ο "ΜΟΛΩΧ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΤΟΥ")
- ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ

Δυστυχώς έχουμε ακόμα υψηλό δείκτη βρεφικής θνησιμότητας (11,7ο/οο), δεύτερο μετά την Πορταγαλία και έναντι 9ο/οο της ΕΟΚ. Επομένως υπάρχει δυνατότητα ορισμένων (έστω και πολύ μικρών) "κερδών" στον πληθυσμό από την παραπέρα μείωση της βρεφικής (και της περιγεννητικής) θνησιμότητας. Για το σκοπό αυτό θα πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα πρόσθετα μέτρα.

Εξάλλου η παραπέρα βελτίωση της ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαψης του πληθυσμού και ιδιαίτερα των οικογενειών και ατόμων που ζουν κάτω από δύσκολες συνθήκες ή σε απομονωμένες περιοχές μπορούν να συντελέσουν στη μείωση των θανάτων από διάφορες αιτίες σε όλες τις ηλικίες. Ειδικότερα απαιτούνται :

- Αύξηση των κονδυλίων του κρατικού προϋπολογισμού για την Υγεία ώστε να λειτουργήσει αποτελεσματικά το Εθνικό Σύστημα Υγείας.
- Κατάστρωση ενός μεgalόπνοου προγράμματος κατασκευής των απαιτούμενων νέων νοσοκομείων και εκσυγχρονισμού των παλαιών, στελέχωσης όλων των νοσοκομείων με το απαιτούμενο ιατρικό, νοσηλευτικό και λοιπό προσωπικό και εξοπλισμό τους με όλα τα σύγχρονα μέσα τόσο στο Κέντρο όσο και, προπαντός, στην επαρχία.
- Σύντονη προσπάθεια για την ανάπτυξη της προληπτικής ιατρικής και την ενίσχυση της έρευνας.

Ιδιαίτερο βάρος θα πρέπει να δοθεί στη φροντίδα των ατόμων τρίτης (65-75), τέταρτης (75-85) και πέμπτης (85 και άνω) ηλικίας, ο αριθμός των οποίων έχει αυξηθεί και θα αυξηθεί ακόμα περισσότερο στο μέλλον.



Έχει πολλές φορές τονιστεί, αλλά είναι ανάγκη να επαναληφθεί εδώ με έμφαση, ότι υπάρχουν περιθώρια δραστηκής μείωσης των θανάτων από τροχαία με την αυστηρή εφαρμογή του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, την ανανέωση του στόλου των οχημάτων, τη βελτίωση του οδικού δικτύου και την κατασκευή νέου (ιδιαίτερα σύγχρονων αυτοκινητοδρόμων) με σωστή σήμανση και διαχωριστικά στηθαία κ.ο.κ.

Τέλος θα πρέπει να καταβληθεί μεγάλη προσπάθεια να περιοριστούν τα εργατικά και άλλα ατυχήματα με την αυστηρή εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας στους τόπους δουλειάς κ.λ.π.

4. ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ

Στα μεταναστευτικά ρεύματα περιλαμβάνονται η μετανάστευση Ελλήνων προς, ή παλιννόστηση από, ο επαναπατρισμός (πολιτικών προσφύγων και άλλων) από και η επαναμετανάστευση προς διάφορες χώρες. Παρόμοια ρεύματα έχουμε και για ξένους υπηκόους (πολλοί από τους οποίους εισέρχονται λαθραία στη χώρα). Στη δεκαετία του '80 η μετανάστευση ανακόπηκε, η παλιννόστηση συνεχίστηκε με μειωμένους ρυθμούς και εμφανίστηκε η επαναμετανάστευση. Τα τελευταία χρόνια είχαμε μαζική έλευση πολλών ομογενών (κύρια Ποντίων και Βορειοηπειρωτών) καθώς και ξένων εργατών.

Η μετανάστευση και η επαναμετανάστευση και η "διαρροή εγκεφάλων" (ένα μόνιμο πρόβλημα τεράστιας σημασίας για τη χώρα) προς το εξωτερικό συνεχίζεται και σήμερα. Το γεγονός, όμως, ότι υπερκαλύπτεται από την παλιννόστηση, τον επαναπατρισμό πολιτικών προσφύγων και έλευση ομογενών (Ποντίων και Βορειοηπειρωτών) και ξένων (εργατών και άλλων) δεν μας επιτρέπει να εκτιμήσουμε την ακριβή έκτασή της. Ειδικότερα η επαναμετανάστευση (κύρια από την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη) είναι ανησυχητική και χρειάζεται να ληφθούν άμεσα μέτρα για να σταματήσει το φαινόμενο αυτό στις ευαίσθητες αυτές περιοχές της χώρας.

Φυσικά χρειάζεται να ληφθούν και ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση και της εσωτερικής μετανάστευσης τόσο από τις παραπάνω περιοχές όσο και από άλλες εξίσου ευαίσθητες περιοχές (όπως είναι τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου) προς τις ευρύτερες περιοχές της Συμπρωτεύουσας και της Πρωτεύουσας. Σε όλες τις περιοχές αυτές την πληθυσμιακή αιμοραγία θα πρέπει να διαδεχθεί μια επανάκαμψη του πληθυσμού. Για το σκοπό αυτό χρειάζεται να εφαρμοστούν οι προτάσεις που περιέχονται στο Πόρισμα της διακομματικής Επιτροπής για τις περιοχές αυτές.

Σε ό,τι αφορά την παλιννόστηση (κύρια από τη Δυτική Γερμανία) θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι αυτή "στερεύει", αφού ο αριθμός των Ελλήνων που μένουν ακόμα στην ενωμένη, πιά, Γερμανία και που θα ήθελαν να παλιννοστήσουν είναι πολύ μικρότερος απ' ό,τι ήταν τις δύο προηγούμενες δεκαετίες. Δεν μπορούμε, επομένως, να στηρίζουμε πολλές ελπίδες σε αύξηση του πληθυσμού από παλιννόστηση. Οπωσδήποτε θα πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι οι παλιννοστούντες είναι μεγαλύτεροι στην ηλικία από τους μεταναστευοντες.

Για την αντιμετώπιση του νέου φαινομένου της μαζικής έλευσης Ποντίων και Βορειοηπειρωτών απαιτούνται ειδικά μέτρα :

- Σωστός κοινωνικός και οικονομικός προγραμματισμός που θα δημιουργεί ευκαιρίες απασχόλησης και θα αντιμετωπίζει το πρόβλημα της στέγης.
- Ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης ώστε να υπάρχουν ευκαιρίες απασχόλησης όχι μόνο στις αστικές και ημιαστικές, αλλά και στις αγροτικές περιοχές.
- Συστηματικός προγραμματισμός για την επιμόρφωσή και τον επαγγελματικό και γεωγραφικό προσανατολισμό τους.



Το ακανθώδες θέμα του μεγάλου αριθμού των ξένων εργατών που έχουν έρθει (στις περισσότερες περιπτώσεις λαθραία) τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα καθώς και των άλλων λαθρομεταναστών πρέπει να αντιμετωπισθεί μέσα στα πλαίσια της γενικότερης πολιτικής που θα ακολουθηθεί πάνω σ' αυτό από την Κοινότητα. Στη διαμόρφωση της πολιτικής αυτής - που δεν θα πρέπει να στηρίζεται σε κανενός είδους ξеноφοβία - θα πρέπει να παίξει ενεργό ρόλο και η χώρα μας.

5. ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τα όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω είναι σαφές ότι η αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος απαιτεί πρώτα και κύρια ένα γενικότερο μακροπρόθεσμο πρόγραμμα κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να περιλαμβάνει και ένα πλέγμα μέτρων τα οποία θα αντιμετωπίζουν τόσο τα γενικότερα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα της οικογένειας όσο και τα ειδικότερα προβλήματα των νεαρών ζευγαριών καθώς και των πολύτεκνων οικογενειών. Μερικά από τα μέτρα αυτά αναφέρθηκαν πιο πάνω.

Για την κατάρτιση του πλέγματος των μέτρων αυτών απαιτείται μια συνεχής και σε βάθος μελέτη όλων των πλευρών του δημογραφικού προβλήματος. Για τη συνεχή αυτή μελέτη είναι απόλυτη ανάγκη να ιδρυθεί αμέσως ένα Ινστιτούτο (ή Κέντρο) Δημογραφικών Μελετών που θα μπορούσε να ενταχθεί στο Ε.Κ.Κ.Ε. Το Ινστιτούτο αυτό θα πρέπει να έχει αυτοτέλεια και ανεξαρτησία (όπως, για παράδειγμα, τα Ινστιτούτα του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας) ώστε να μπορεί απερίσπαστο και ανεπηρέαστο από οποιεσδήποτε σκοπιμότητες να ερευνά το εθνικό αυτό πρόβλημα και να προτείνει υπερκομματικά μέτρα για την αντιμετώπιση του.

Για τη χάραξη των κατευθυντήριων γραμμών της αναγκαίας μακροχρόνιας εθνικής πολιτικής για την αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος χρειάζεται η συγκρότηση ενός Εθνικού Συμβουλίου Πληθυσμιακής Πολιτικής (ή Εθνικού Συμβουλίου για το Δημογραφικό Πρόβλημα) υπό την αιγίδα του Προέδρου της Δημοκρατίας στο οποίο θα μετέχουν κοινωνικοί φορείς και κόμματα. Το Εθνικό Συμβούλιο Πληθυσμιακής Πολιτικής θα είναι δέκτης των προτάσεων του Ινστιτούτου Δημογραφικών Μελετών και όσων άλλων ασχολούνται με το δημογραφικό πρόβλημα. Τις κατευθυντήριες γραμμές που θα χαράσσει το Εθνικό Συμβούλιο θα τις διαβιβάζει στη Βουλή.

Στη Βουλή πρέπει να συγκροτηθεί μια μόνιμη επιτροπή για το δημογραφικό πρόβλημα η οποία, με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Συμβουλίου Πληθυσμιακής Πολιτικής, θα επεξεργάζεται τις απαραίτητες προτάσεις οι οποίες με τη μορφή νομοσχεδίου θα έρχονται για συζήτηση στην Ολομέλεια του Σώματος. Μετά από τη τροποποίηση και συμπλήρωσή του με τις προτάσεις όλων των Βουλευτών όλων των κομμάτων και την ομόφωνη ψήφιση του, το νομοσχέδιο θα είναι ο Νόμος τον οποίο θα εφαρμόζει η εκάστοτε Κυβέρνηση. Η μόνιμη επιτροπή της Βουλής θα παρακολουθεί την εφαρμογή των νομοθετημένων μέτρων και θα συντάσσει κάθε χρόνο έκθεση προς την Ολομέλεια, η οποία θα συζητιέται σε ειδική συνεδρίαση του Σώματος.

Για την υλοποίηση των μέτρων που θα νομοθετηθούν σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Εθνικού Συμβουλίου Πληθυσμιακής Πολιτικής πρέπει να προβλέπεται κάθε χρόνο ειδική πίστωση στο Γενικό Κρατικό Προϋπολογισμό (Τακτικό και Επενδύσεων) ίση, τουλάχιστον, προς το 1% (ένα τοις εκατό) του προβλεπόμενου Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.

